

по видам виробництв. Фінансова структура таких господарств не надто складна, має всього кілька центрів відповідальності. Відповідно відсутня необхідність і в складанні розгорнутого консолідованого бюджету по господарству.

Спрощений бюджет також оптимальний для фермерських господарств, які не мають досвіду серйозного фінансового планування. Його побудова дозволить в стислі терміни скласти фінансової план на майбутній рік. Вже потім в процесі виконання бюджету можна сформувавши необхідну інформацію, визначити «вузькі» місця в фінансовому плануванні даного господарства і для наступного звітного періоду сформувавши повноцінний розгорнутий бюджет господарства.

Література.

1. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О.Г. Біла // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 112-118.
2. Малік М.Й. Перспективи розвитку підприємницької діяльності на сільських територіях України / М.Й. Малік, Л.В. Забування // Економіка АПК. – 2015. – № 8. – С. 5-14.
3. Марцін В.С. Деякі підходи до організації управління фінансовими ресурсами підприємства / В.С. Марцін // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12. – С. 153-160.
4. Мельник Л.Ю. Фермерські господарства: проблеми ефективного функціонування та розвитку / Л.Ю. Мельник, О.Е. Ільченко // Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємництво. – 2012. – Вип. 2. – С. 131-134.
5. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навчальний посібник] / О.О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2012.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЙОГО АНАЛІЗУ У ПСП «НИВА» ВОВЧАНСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

***МАЛІЙ О.Г., К.Е.Н, ДОЦЕНТ, ГРАБАР В.А., СТУДЕНТКА,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Фінансовий аналіз є найважливішою складовою управління підприємством, він дозволяє визначити конкурентоздатність господарюючого суб'єкта у ринковій економіці. Результати аналізу фінансового стану є тим підґрунтям, на основі якого формується

фінансова політика підприємства, розробляється сукупність заходів, необхідних для реалізації поставленої перед фінансовим менеджером мети.

До початку 90-х років минулого століття розвитку фінансового аналізу не приділялося достатньо уваги, оскільки в ньому не було об'єктивної необхідності. Становлення ринкових відносин вимагало розробки нової методології і методики фінансового аналізу з урахуванням особливостей вітчизняної економіки і міжнародного досвіду.

Питання фінансового аналізу висвітлені у численних працях українських і зарубіжних вчених, а саме: О.М. Бандурки, М.Д. Білика, М.Г. Білухи, О.Є. Гудзь, О.О. Непочатенка, А.М. Поддєрьогіна, Г.В. Савицької, П.А. Стецюка та багатьох інших дослідників. Разом з тим залишається значна частина питань, які мало досліджені або мають дискусійний характер.

Метою дослідження було опрацювання практичних рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємства та вдосконалення його аналізу на прикладі Приватного сільськогосподарського підприємства «Нива», яке знаходиться в селищі Жовтневе Друге Вовчанського району Харківської області.

За результатами дослідження нами були зроблені наступні висновки теоретичного, методичного та прикладного характеру:

Підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів підприємства не можливе без цілеспрямованої системи управління цими процесами. Особливостями фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах є нестача фінансових ресурсів у багатьох сільськогосподарських підприємств, бар'єри доступу до кредитних ресурсів, недостатність державної фінансової підтримки [1].

Аналіз доводить, що значна частина сільськогосподарських підприємств наразі не має організованої системи сучасного фінансового менеджменту. Вихідними основами виробничо-фінансового управління для багатьох підприємств залишаються досягнуті в минулому показники [4].

Відсутня повноцінна система забезпечення своєчасної та достовірної інформації всіх структурних підрозділів сучасного менеджменту. Брак певних видів управлінської інформації обмежує можливості використання сільськогосподарськими підприємствами всього арсеналу методів та прийомів управління фінансами.

Найбільш широко при фінансовому аналізі використовуються фінансові коефіцієнти. Проте система нормативних значень коефіцієнтів не враховує специфічних особливостей сільськогосподарської галузі [2].

Методики фінансового аналізу орієнтовані як правило на проведення ретроспективного аналізу. В сучасній економічній науці поряд з традиційним підходом до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів окремі вітчизняні аналітики пропонують приділяти належну увагу оцінці майбутньої платоспроможності клієнта, а саме можливості підприємства генерувати потоки грошових коштів. Стійкість підприємства підтверджує постійне перевищення грошових надходжень над видатками. Це дозволяє впевнитися чи достатньо коштів у підприємства для поточної діяльності, чи здатне підприємство сплатити свої борги, чи потребує воно зовнішнього фінансування [3].

На теперішній час основним напрямком діяльності ПСП «Нива» є виробництво сільськогосподарської продукції, галузь рослинництва відіграє домінуючу роль; її обслуговує близько 50 робітників. У цій галузі найбільший відсоток від продаж приносить реалізація зернових і зернобобових та насіння олійних культур. Так, у 2017 році виручка від їх реалізації збільшилась проти попередніх років, однак прибуток, який одержало підприємство, скоротився майже втричі. Негативним є зниження оборотності оборотних активів, рентабельності операційної діяльності та норми прибутку.

Обстеження фінансового становища ПСП «Нива» відбувалось наступними етапами: оцінка та аналіз стану майна підприємства; аналіз та оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості; аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства; аналіз фінансової стійкості; аналіз кредитоспроможності; комплексна оцінка фінансового стану; прогнозування фінансового стану.

На підставі проведеної роботи можна зробити висновки: наявність власних оборотних коштів або робочого капіталу дає можливість підприємству нарощувати виробництво. Підприємство фінансово незалежне, прибуткове, кредитоспроможне, фінансовий стан підприємства достатньо стійкий: запаси і затрати менші суми власних оборотних коштів та залучених тимчасово вільних джерел засобів. Проте, як видно з прогнозних розрахунків, має виражену тенденцію у найближчому періоді до зниження прибутковості та рентабельності (табл. 1).

Таблиця 1

**Комплексний аналіз фінансового стану та оцінки
інвестиційної привабливості ПСП «Нива» у 2017 році**

<i>Показник</i>	<i>Рівень показника</i>		
	<i>На початок періоду</i>	<i>На кінець періоду</i>	<i>Зміни</i>
1	2	3	4
1. Структура фінансового потенціалу			
1.1. Власний капітал	69929	82946	13017
1.2. Позиковий капітал	21554	12843	-8711
2. Структура ресурсного потенціалу			
2.1. Необоротні активи (основний капітал)	5828	4888	-940
2.2. Оборотні активи (оборотний капітал)	85655	90901	5246
2.2.1. Матеріальні оборотні активи	18174	13810	-4364
2.2.2. Грошові кошти і розрахунки	67481	77091	9610
3. Платоспроможність і фінансова стійкість			
3.1. Коефіцієнт поточної ліквідності	3,97	7,08	3,10
3.2. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	3,00	0,05	-2,95
3.3. Коефіцієнт маневрування власних коштів	0,92	0,94	0,02
3.4. Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	0,31	0,15	-0,15
3.5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,00	0,00	0,00
3.6. Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,76	0,87	0,10
4. Якість прибутку та здатність його заробляти			
4.1. Темпи зростання доходу від реалізації продукції, %	106,76		
4.2. Темпи зростання валового прибутку, %	79,64		
4.3. Темпи зростання прибутку від операційної діяльності, %	50,47		
4.4. Темпи зростання прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, %	50,39		
4.5. Темпи зростання чистого прибутку, %	50,39		
4.6. Питома вага чистого прибутку у валовому прибутку, %	170,41	107,82	-62,59
5. Прибутковість та оборотність активів (капіталу)			
5.1. Прибутковість активів за прибутком до оподаткування, %	31,72	13,90	-17,82
5.2. Прибутковість реалізованої продукції, %	26,41	18,46	-7,95
5.3. Коефіцієнт оборотності загальних активів	0,89	0,83	-0,06
5.4. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,97	0,88	-0,09
5.5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,22	1,10	-0,12
5.6. Прибутковість загального капіталу, %	31,72	13,90	-17,82
5.7. Прибутковість власного капіталу, %	45,31	17,03	-28,28
5.8. Коефіцієнт оборотності загального капіталу	0,89	0,83	-0,06
5.9. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,27	1,01	-0,26

Бухгалтерський облік в господарстві ведеться на сучасному організаційному і методичному рівні з використанням П(С)БО і нового плану рахунків з впровадженням АРМ-бухгалтера і системи «Клієнт-Банк».

Разом з усіма позитивними явищами в обліковому та аналітичному процесі, ПСП «Нива» має також і недоліки: для оцінки показників фінансового стану підприємства використовуються теоретичні та нормативні значення цих показників, які не враховують особливостей підприємства і не можуть повною мірою та об'єктивно характеризувати його становище; розрахунок деяких відносних показників недоцільний, наприклад, розрахунок частки (відсотку) власних коштів у загальному обсязі майна підприємства відхиляє необхідність в розрахунку частки позичених коштів у обсязі того ж майна; в аналітичній роботі не застосовується статистичний та рейтинговий аналіз, тобто аналіз ґрунтується лише на нормативних значеннях показників, не враховуючи ситуації, що склалася у відповідний період на підприємствах тієї ж галузі в тому ж регіоні.

Враховуючи переваги і недоліки існуючої системи бухгалтерського обліку та фінансового аналізу в ПСП «Нива», для підвищення ефективності цієї системи можна надати наступні рекомендації:

Для об'єктивного аналізу балансу підприємства доцільно використовувати статистичний та рейтинговий аналіз, тобто порівнювати показники фінансового стану підприємства з показниками фінансового стану аналогічних за розмірами та процесами виробництва підприємств регіону.

З метою зменшення обсягу аналітичної роботи підприємству потрібно переглянути існуючу систему показників фінансового стану: потрібно виділити ті показники, які більш повно характеризують стан підприємства, уникаючи обернених вже розрахованим показникам.

Для покращення фінансового стану підприємства можна надати такі рекомендації:

Керівництву ПСП «Нива» треба переглянути необхідність в нарощуванні запасів, зберігання істотних залишків грошових коштів і інші заходи по забезпеченню фінансової стійкості, які знижують рентабельність виробництва та негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан підприємства дозволять поліпшити заходи, що спрямовані на збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції,

підвищення її якості та конкурентоспроможності, зниження собівартості, зростання прибутковості та рентабельності, прискорення обертання капіталу та більш повне та ефективно використання виробничого потенціалу.

Прискорити обертання капіталу можна шляхом інтенсифікації виробництва, більш повного використання земельних, трудових та матеріальних ресурсів, недопущення понаднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, відволікання коштів в дебіторську заборгованість. Створення допоміжних виробництв також сприяє підвищенню оборотності капіталу.

Для зниження собівартості та підвищення рентабельності продукції ПСП «Нива» необхідно раціональніше використовувати землі та інші основні виробничі фонди та оборотні засоби виробництва, підвищувати культуру ведення рослинництва, що зумовить зростання на цій основі урожайності культур, удосконалювати прийоми, методи та технологію виробництва, підвищувати якість роботи та якість продукції, удосконалювати системи організації, нормування та оплати праці, зменшувати втрати оборотних засобів від недбалого збереження, не допускати браку у виробництві, забезпечувати збереження продукції рослинництва, не допускати її розкрадання.

Література.

1. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016. – Вип. 172. – С. 132-141.

2. Малій О.Г. Науково-методологічні аспекти аналітичного забезпечення сучасного фінансового менеджменту / О.Г. Малій // Науково-методичні основи розвитку обліково-аналітичної системи України в умовах глобалізації економіки: [колективна монографія] / За заг. ред. Т.Г. Маренич. Харків. Вид-во «Смугаста типографія», 2017. – С. 228-240.

3. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015. – Вип. 161. – С. 227-232.

4. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: [Монографія] / П.А. Стецюк. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 260 с.